

REGU § 54 Uppdrag utvecklat destinationsarbete – delrapport 2

Ärendenummer: RS 2025/845

Regionalt utvecklingsutskotts förslag till regionstyrelsen

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Arbetet med att utveckla besöksnäringen har tagit stora kliv framåt sedan den regionala besöksnäringstrategin för Gotland antogs 2019. Implementeringsarbetet har stärkt Gotlands position som en hållbar och attraktiv destination. I det nya förslaget *Regional besöksnäringstrategi för Gotland mot 2030* höjs ambitionsnivån ytterligare och platsutveckling får en mer central roll i det vidare utvecklingsarbetet, vilket kräver att samverkan, samhandling och samordning, vad det gäller Gotlands gemensamma destinationsutvecklingsarbete, behöver breddas och stärkas ytterligare. Likaså lyfts turism tydligare fram även som medel för ökad inflyttning. Med siktet inställt på visionen att "Gotland ska upplevas som Sveriges mest hållbara och attraktiva resmål 2030" finns behov av tydligare organisering, styrning och koordinering av destinationsarbetet med alla dess olika beståndsdelar.

Mot bakgrund av ovan beskrivning fick regionstyrelseförvaltningen i januari 2024 följande uppdrag:

Regionstyrelsen 2024-01-31, § 29

Regiondirektören får i uppdrag att utreda hur ett utvecklat destinationsarbete ska organiseras för stärkt attraktionskraft, platsutveckling, kommunikation och samordning för att effektivt nå målen i besöksnäringstrategin samt ta oss mot målet att bli fler boende på Gotland. Återrapport ska göras till regionstyrelsen i september 2024. (2024/891)

Ovan uppdrag är ett paraplyuppdrag som också rymmer två tidigare givna uppdrag gällande evenemang 2023/563 och erfarenheter från sommarserviceutredningen 2023/1405. Sammanslagningen av uppdragen bidrar till ökad tydlighet och effektivitet gällande hanteringen av samtliga uppdrag.

Gotlands destinationsarbete har inte sedan 2018, när det kommunala destinationsbolaget Inspiration Gotland lades ner, varit samlat under en tydlig organisation som har haft det regionala eller kommunala uppdraget att leda destinationsutvecklingsarbetet.

I nuläget är arbetet uppdelat mellan flera aktörer där Region Gotland genom regionstyrelseförvaltningen, Gotlands Förenade Besöksnäring och färjetransportören Destination Gotland är de mest centrala. Trots omfattande samarbete mellan parterna råder det otydlighet kring uppdrag, roller och

ansvar. Detta skapar glapp, ineffektivitet och otydlighet såväl mellan aktörer på Gotland som externt gentemot olika samverkansaktörer på nationell och internationell nivå, men också ut mot marknaden.

För att vara konkurrenskraftiga framåt behöver Gotland i större utsträckning växla upp sitt destinationsutvecklingsarbete och lägga fokus på platsutveckling och turismens- och besöksnäringens bidrag till samhällsutveckling.

För att få framdrift i uppdraget genomförde regionstyrelseförvaltningen under hösten 2024 en direktupphandling med syfte att utreda hur ett för Gotland utvecklat och långsiktigt destinations-, evenemang- och platsutvecklingsarbete bäst kan organiseras, styras och finansieras. Svensk destinationsutveckling vann upphandlingen.

Uppdraget genomförs mellan december 2024 och juni 2025 med slutleverans senast den 13 juni. Ursprunglig tidplan för slutleverans var januari 2026, men arbetsplanen kortades ner och slutleverans tidigarelades på begäran av regiondirektören.

Uppdraget till Svedest innefattar följande arbetspaket:

- Processledning och utredning.
- Kunskapsunderlag gällande infrastruktur och service för att möjliggöra en hållbar destinations- och platsutveckling.
- Nulägesanalys och scenarier.
- Analys och förslag kring styrning, organisering och finansiering.
- Delrapporter och slutrapport.

För förankring inom Region Gotland och för att säkerställa styrning av uppdraget har en styrgrupp bildats med för uppdraget centrala chefer inom Region Gotland. För att få framdrift har även en arbetsgrupp bildats med funktioner från regionstyrelseförvaltningen (RSF), teknikförvaltningen (TKF) och samhällsbyggnadsförvaltningen (SBF).

För att säkerställa en god förankringsprocess externt har det bildats referensgrupper med relevanta aktörer, som på olika sätt bidrar till Gotlands destination- och platsutveckling.

Förankring är en viktig del i uppdraget och för att säkerställa en god förankringsprocess har referensgrupper bjudits in och möten genomförts med bred representation från näringslivsorganisationer, företag, myndigheter, lokala utvecklingsaktörer och andra för uppdraget relevanta aktörer som på olika sätt är centrala för och bidrar till Gotlands destination och platsutveckling.

Processledningsarbetet följer tidsplanen och arbetet inom styrgrupp och arbetsgrupp fungerar mycket väl.

Stort fokus har under perioden lagts på att arbeta fram ett kunskapsunderlag gällande infrastruktur och service. Kunskapsunderlaget kartläggs utifrån påverkan på målbilden i besöksnäringstrategin, det vill säga för att möjliggöra en hållbar destinations- och platsutveckling och besvarar bland annat frågan om vilken infrastruktur och service en destination rimligtvis bör ha. Till kunskapsunderlaget läggs ett bärkraftsperspektiv som tar hänsyn till känsliga resurser på Gotland. Bärkraft är ett kvalitativt perspektiv som ska ge ytterligare insikter och underlätta prioriteringar för organisering och styrning. Som en del i arbetet används Bostadsboken 2.0 för att bidra till insikter om vilka geografiska områden på Gotland som kan prioriteras ur ett inflyttarperspektiv.

Nulägesanalys och arbetet med scenarier utgår från ovan beskrivet kunskapsunderlag för att på så sätt ta fram relevanta jämförelser. Gotland är unik som destination och plats i sin helhet, men i sina delar är Gotland jämförbart med regioner och kommuner som har liknande storlekar för invånarantal och besökarantal, utbud, tillgänglighet, säsongsvariation och förhållanden mellan invånare och besökare.

Nulägesanalysens tidiga slutsatser är att Region Gotland sett till resurssättning både har en mindre regional strategisk organisering kring besöksnäringen kombinerat med en mindre kommunal utförarorganisation jämfört med destinationer med liknande volymer besökare och storlek på evenemang. Denna jämförelsevis låga dimensionering skapar utmaningar att möta besökarnas, invånarnas och näringslivets behov av service.

Analysen och framtagandet av förslag kring styrning, organisering och finansiering är påbörjat och tar stor hänsyn till möjligheterna att stärka destinations-, evenemangs- och platsutvecklingsarbetet genom befintliga och etablerade styrmodeller.

Under kommande månader kommer fortsatt fokus ligga på förankringsarbete både internt inom Region Gotland och externt. Utifrån framtagna nulägesanalys kommer ett urval av jämförelser med andra destinationer och platser att genomföras. Under maj månad genomförs analys utifrån kunskapsunderlag och fokus ligger på arbetet med framtagande av förslag till organisering, styrning och finansiering.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Karin Winsnes, näringslivsstrateg och Susanna Palomaa, tillväxtchef, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Skickas till

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2025-03-29